

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.016.05.2020

Anna Janik
Przewodnicząca
Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych
ul. Francuska 16
40-027 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/077 – Uznawanie kwalifikacji zawodowych cudzoziemców spoza Unii Europejskiej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Katowicach ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Janik ² , pełniąca funkcję Przewodniczącej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Katowicach od 14 grudnia 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Uznawanie kwalifikacji zawodowych cudzoziemców spoza Unii Europejskiej. 2. Podejmowanie działań wspierających w celu stworzenia sprzyjających warunków do uznawania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz sprawnego wdrażania się cudzoziemców do krajowego rynku pracy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Beata Olejnik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/191/2020 z 14 lipca 2020 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Zwana dalej: *Izbą* lub *OIPiP*.

² Zwana dalej: *Przewodnicząca*.

³ T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Katowicach w kontrolowanym zakresie dotyczącym uznawania kwalifikacji zawodowych cudzoziemcom pochodzącym spoza Unii Europejskiej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą sposób organizacji w *Izbie* procesu uznawania kwalifikacji zawodowych cudzoziemców spoza Unii Europejskiej⁵ sprzyjał realizacji tych zadań. *Izba* za pośrednictwem wyodrębnionej w strukturze komórki organizacyjnej i za pośrednictwem pracujących w niej pracowników udostępniała zainteresowanym informacje na temat możliwości uznawania na terytorium RP posiadanych przez obcokrajowców kwalifikacji zawodowych. Informacje te zamieszczone były również na stronie internetowej *Izby*, w tym pełen katalog dokumentów regulujących zasady ich uznawania wraz z wykazem załączników niezbędnych w procesie ubiegania się o przyznanie cudzoziemcom spoza UE prawa wykonywania zawodu. *Izba* współpracowała z Naczelną Izbą Pielęgniarek i Położnych⁶, Ministerstwem Zdrowia czy Kuratorium Oświaty na rzecz wypracowania systemu eliminującego uznaniowość w podejmowaniu decyzji o przyznaniu prawa wykonywania zawodu obcokrajowcowi spoza UE. Pracownicy, którym powierzono obsługę wniosków obcokrajowców ubiegających się o przyznanie prawa wykonywania zawodu, mimo że warunkiem jego przyznania jest znajomość języka polskiego, posługiwali się również językami obcymi⁷. Proces rozpatrywania wniosków o uznawanie kwalifikacji zawodowych odbywał się w sposób obiektywny i terminowy, a wydawane uchwały podejmowane były we wszystkich przypadkach w oparciu o przesłanki wynikające z obowiązujących przepisów i przyjętych zasad działania, zaś w uchwałach o odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu jednoznacznie wskazano, jakich warunków nie spełniał wnioskodawca.

Izba w badanym okresie podejmowała działania mające na celu udzielanie pielęgniarkom i położnym, w tym cudzoziemcom, informacji na temat uznawania kwalifikacji zawodowych, uregulowań prawnych dotyczących ochrony zdrowia, ubezpieczeń społecznych oraz zasad etyki zawodowej w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Uznawanie kwalifikacji zawodowych cudzoziemców spoza Unii Europejskiej

Opis stanu faktycznego

1. *Izba*⁹ prowadziła swoją działalność w oparciu o posiadany Statut Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych¹⁰ i Regulamin Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: UE.

⁶ Zwana dalej: *Naczelną Radą*.

⁷ Angielskim lub hiszpańskim.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ *Izba* obejmowała swoim zasięgiem 17 miast na prawach powiatu (Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Jastrzębie Zdrój, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice

w Katowicach¹¹. Dokumenty te określały zakres działania i uprawnień *Izby*, w tym w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych. W strukturze organizacyjnej *Izby* funkcjonował¹² Ośrodek Informacyjno-Edukacyjny¹³, do zadań którego należało m.in. udzielanie informacji pielęgniarkom i położnym, które są obywatelami państw członkowskich UE, o możliwości uznania posiadanych dyplomów, świadectw oraz innych dokumentów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, a także udzielanie niezbędnych informacji cudzoziemcom spoza krajów UE. Wykaz komórek organizacyjnych *Izby* wraz z ich zadaniami określono w uchwałach Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Katowicach określających schemat organizacyjny *Izby*¹⁴. Wykaz stanowisk pracy współpracujących ze sobą przy czynnościach związanych z przyznawaniem cudzoziemcom prawa wykonywania zawodu opisano w Księdze Zarządzania Procesem¹⁵ oraz zakresach czynności pracowników Działu Rejestru¹⁶. Zgodnie z tymi dokumentami, za realizację wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu powierzono *Przewodniczącą Izby* i pracownikom *Działu DR* oraz Kancelarii Prawnej¹⁷. Kontakt telefoniczny z osobami zatrudnionymi w *Dziale DR* był możliwy w godzinach pracy *Izby*. Osoby zainteresowane mogły też nawiązać z nimi kontakt drogą mailową, korzystając z adresów podanych na stronie internetowej *Izby*. Pracownicy *Izby*, którym w zakresach czynności powierzono realizację zadań przejętych od organów administracji państwowej w zakresie kwestii związanych z prowadzeniem rejestru pielęgniarek i położnych posiadali certyfikaty ukończenia kursów języka angielskiego lub hiszpańskiego. W aktach osobowych ww. osób nie stwierdzono dyplomów lub certyfikatów potwierdzających znajomość języków rosyjskiego bądź ukraińskiego.

(akta kontroli str. 8-20; 36-38; 159-172; 209-216; 238-239; 242-245; 248-252)

Izba nie posiadała własnych procedur dotyczących uznawania kwalifikacji zawodowych i cudzoziemców. Czynności te wykonywano w oparciu o obowiązujące w badanym okresie uchwały *Naczelnej Rady*, tj. uchwałę nr 147/VII/2016 z dnia 15 września 2016 r. w sprawie zmiany uchwały nr 381/VI/2015 *Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych* z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie trybu postępowania dotyczącego stwierdzenia i przyznawania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i zawodu położnej oraz sposobu prowadzenia rejestru pielęgniarek i rejestru położnych przez okręgowe rady pielęgniarek i położnych oraz uchwałę nr 320/VII/2018 r. z dnia 12 września 2018 r. w sprawie trybu postępowania dotyczącego stwierdzania i przyznawania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i zawodu położnej oraz sposobu prowadzenia przez okręgowe rady pielęgniarek i położnych rejestru pielęgniarek i rejestru położnych oraz rejestru obywateli państw

Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze, Żory) oraz 10 powiatów (bieruńsko-lędziński, będziński, gliwicki, mikołowski, pszczyński, raciborski, rybnicki, tarnogórski, wodzisławski, zawierciański).

¹⁰ Przyjęty uchwałą Nr 1/2012 XXVIII Okręgowego Zjazdu Pielęgniarek i Położnych Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Katowicach z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie Statutu Okręgowej Izby Pielęgniarskiej i Położnych w Katowicach, zwany dalej: *Statutem*.

¹¹ Przyjęty uchwałą Nr 7/2016 XXXIV Okręgowego Zjazdu Pielęgniarek i Położnych w Katowicach z dnia 18 marca 2016 r. w przedmiocie Regulaminu Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Katowicach, zwany dalej: *Regulaminem*.

¹² Uchwałą nr 266/IV/2007 *Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych* z dnia 13 czerwca 2007 r. z dniem przyjęcia uchwały, straciła moc uchwała nr 37/IV/2004 r. *Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych* z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie ośrodków informacyjno-edukacyjnych.

¹³ Zwany dalej: *Ośrodkiem*.

¹⁴ Uchwały nr: 434/2016/VII z dnia 18 czerwca 2016 r. i 373/2018/VII z dnia 23 czerwca 2018 r.

¹⁵ Zwanej dalej: *KZP*. Opracowana przez Pełnomocnika ds. Zarządzania Jakością.

¹⁶ Zwany dalej: *Działem DR*.

¹⁷ Zwana dalej: *KP*.

członkowskich Unii Europejskiej wykonujących na terenie okręgowej izby czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej.

Zdaniem *Przewodniczącej*, to *Naczelna Rada* wprowadza jednolite na terenie całej Polski, spójne i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa procedury postępowania, w tym również dotyczące uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych, obejmujące również przyznawanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej cudzoziemcom. *Przewodnicząca* wyjaśniła też, że *Izba* z ww. przyczyn nie zdecydowała się na samodzielne opracowanie zasad postępowania w sprawach uznawania kwalifikacji zawodowych ani też na ich modyfikację, gdyż jej zdaniem ustanowiony system, który funkcjonuje w *Izbie* od wielu lat, sprawdza się.

(akta kontroli str. 39-48; 152-153; 173-208; 254-255)

2. W kontrolowanym okresie *Izba* otrzymywała informacje, interpretacje, wyjaśnienia i wytyczne w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych cudzoziemców od instytucji nadrzędnych i współpracujących, tj.: Ministerstwa Zdrowia¹⁸, *Naczelnej Rady* i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Dotyczyły one pojawiających się wątpliwości interpretacyjnych w zakresie stosowania przepisów, , odpowiedzi na kierowane przez *Izbę* zapytania dotyczące wątpliwości w indywidualnych sprawach dotyczących, weryfikacji przedkładanych załączników dotyczących wykształcenia zdobytego w kraju cudzoziemca ubiegającego się o prawo wykonywania zawodu w Polsce, dopuszczalności kształcenia pielęgniarek z Ukrainy na studiach pomostowych¹⁹, a także prawidłowości postępowania przy nostryfikacji dyplomów wydanych na Ukrainie²⁰.

(akta kontroli str. 257-272)

3. W okresie objętym kontrolą do *Izby*²¹ wpłynęło dziewięć wniosków cudzoziemców spoza UE o przyznanie prawa wykonywania zawodu, z czego trzy²² w 2017 r., cztery²³ w 2018 r. i dwa²⁴ do 30 czerwca 2020 r. Wnioski złożyło sześć osób, z czego jedna pochodziła z Egiptu, jedna z Rosji, a cztery z Ukrainy. Jedynie w siedmiu przypadkach wdrożona procedura zakończyła się przyjęciem przez *Izbę* stosownych uchwał, przy czym:

- w trzech przypadkach podjęto uchwałę o przyznaniu prawa wykonywania zawodu, z czego w dwóch na czas określony, a jeden raz na czas nieokreślony wraz z wpisem do Rejestru pielęgniarek i położnych;

¹⁸ Zwanego dalej MZ.

¹⁹ Pismo MZ z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie dopuszczalności kształcenia na studiach pomostowych pielęgniarek z Ukrainy (wraz z załączonym do niego Stanowiskiem Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie polityki migracyjnej kadr pielęgniarek i położnych).

²⁰ Pisma: *Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych* z dnia 4 czerwca 2018 r. w sprawie wątpliwości, co do prawidłowości postępowania uczelni wyższej, która nostryfikowała ukraiński dyplom młodszego specjalisty wraz z załączonym do niego pismem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie nostryfikacji ukraińskiego dyplomu młodszego specjalisty; pisma MZ z dnia 17 maja 2018 r. w sprawie nieprawidłowości postępowania uczelni wyższej, która nostryfikowała ukraiński dyplom pielęgniarki z tytułem młodszego specjalisty (średni poziom nauczania) i uznała go za równoważny z polskim dyplomem ukończenia studiów wyższych i stopnia i tytułem zawodowym licencjata pielęgniarstwa; pismo *Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych* z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie warunków jakie musi spełniać pielęgniarka z Ukrainy, która chce pracować w zawodzie pielęgniarki w Polsce; pismo Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 10 września 2018 r. w sprawie dyplomów młodszego specjalisty wydawanych na Ukrainie.

²¹ Na dzień 22 lipca 2020 r. na terenie właściwości miejscowej *Izby*, prawo wykonywania zawodu posiadały dwie osoby spoza UE. Okręgowa Rada Pielęgniarek i Położnych w Katowicach stwierdziła prawo wykonywania zawodu jednej pielęgniarence oraz jednej położnej. Ponadto członkiem Okręgowej *Izby Pielęgniarek i Położnych* w Katowicach jest jedna pielęgniarka pochodzenia ukraińskiego, która uzyskała prawo wykonywania zawodu w Okręgowej *Izbie Pielęgniarek i Położnych* w Łomży.

²² Osób pochodzących z: Egiptu, Rosji i Ukrainy.

²³ Osób pochodzących z Ukrainy.

²⁴ Osoby pochodzącej z Ukrainy

- w czterech przypadkach podjęto uchwałę o odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu.

Izba podejmując ww. uchwały dysponowała wnioskami oraz załącznikami do wniosków potwierdzającymi posiadane kwalifikacje, zarówno w zakresie posiadanego wykształcenia, jak i posiadania odpowiedniego poziomu znajomości języka polskiego, co potwierdzone zostało w sposób określony w art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej²⁵.

W dwóch przypadkach złożenie wniosku nie zakończyło się wydaniem przez *Izbę* uchwał w przedmiocie odmowy lub stwierdzenia prawa wykonywania zawodu. Miało to miejsce z uwagi na wycofanie przez strony złożonych w *Izbie* wniosków²⁶ przed przystąpieniem przez *Izbę* do ich procedowania. *Przewodnicząca* wyjaśniła, że w żadnym z tych dwóch przypadków nie zachodziły przesłanki uzasadniające podjęcie przez *Izbę* stosownych uchwał, gdyż przedmiotowe wnioski, w momencie ich złożenia, były niekompletne, a jeden z nich sporządzono na wzorze nieadekwatnym do wyrażonego żądania. Po udzieleniu wnioskodawcom niezbędnych informacji w tym zakresie oraz zwróceniu się do wnioskodawców o uzupełnienie wniosków, osoby te zrezygnowały z ubiegania się o przyznanie prawa wykonywania zawodu.

We wszystkich rozpatrzonych przez *Izbę* sprawach dotyczących przyznania prawa wykonywania zawodu, zakończonych przyjęciem uchwały, dochowano terminów określonych w art. 37 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej, zarówno w zakresie przyjęcia, jak i rozpatrzenia wniosków²⁷. Uchwały podejmowano każdorazowo w oparciu o komplet wymaganych i przedłożonych przez wnioskodawców dokumentów, niezbędnych – zgodnie z przyjętymi w *Izbie* zasadami - do stwierdzenia prawa wykonywania zawodu²⁸. Uchwały odmowne, we wszystkich przypadkach, wydane zostały w sytuacji, gdy wnioskodawca, wprawdzie złożył komplet wymaganych dokumentów, lecz nie spełniał warunków formalnych uznania uprawnień zawodowych tj. ze względu na brak odpowiadającego polskim wymogom poziomu wykształcenia, bądź brak znajomości języka polskiego udokumentowanego urzędowym poświadczeniem znajomości języka polskiego w mowie i piśmie, przy czym wszystkie tego typu uchwały zawierały uzasadnienie wskazujące jednoznacznie na przesłanki odmowy, którymi się kierowano. Wszystkie podjęte uchwały zawierały pouczenie o przysługującym stronom prawie i trybie odwołania. Analiza dokumentów związanych z podjęciem ww. uchwał wykazała obiektywny i jednolity charakter prowadzonych postępowań. Nie stwierdzono przy tym przypadków podejmowania zróżnicowanych decyzji w analogicznym stanie faktycznym.

W okresie kontrolowanym, *Izba* w toku procedowania wniosków o wydanie prawa wykonywania zawodu dla osób spoza UE, dwukrotnie zwracała się z zapytaniem do *Naczelnej Izby* w sprawie interpretacji i zajęcia stanowiska ws. ewentualnego

²⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 562 ze zm., zwana dalej *ustawą o zawodach pielęgniarki i położnej*.

²⁶ W jednym przypadku miało to miejsce po ustnym, a w drugim po mailowym poinformowaniu wnioskodawców, iż nie spełniają oni wymogów formalnych by ubiegać się o przyznanie prawa wykonywania zawodu.

²⁷ Okres od czasu złożenia wniosku do dnia podjęcia uchwały, wynosił od 1 do 83 dni, z czego: trzy wnioski rozpatrzono w przedziale od 1 do 20 dni, dwa wnioski w przedziale od 21 do 40 dni; jeden wniosek w przedziale od 41 do 60 dni i jeden wniosek w 83 dniu od daty wpływu do *Izby*.

²⁸ Tj. Kopia dyplomu/świadectwa ukończenia polskiej szkoły pielęgniarskiej lub polskiej szkoły położnych bądź dokument potwierdzający nostryfikację, uznanie dyplomu/świadectwa w RP za równorzędny z dyplomem/świadectwem ukończenia polskiej szkoły zgodnie z odrębnymi przepisami, pod warunkiem, że spełnia minimalne warunki kształcenia określone w przepisach prawa UE wraz z tłumaczeniem; zaświadczenie o stanie zdrowia pozwalającym wykonywać zawód, wydane przez lekarza medycyny pracy; urzędowe poświadczenie znajomości języka polskiego w mowie i piśmie; dwa zdjęcia oraz kopia pozwolenia na pobyt czasowy lub stały na terenie Polski.

uznania za wystarczające posiadanego wykształcenia zawodowego cudzoziemca oraz przyznania wnioskującemu prawa wykonywania zawodu.

Od żadnej z przyjętych w okresie objętym kontrolą uchwał wnioskodawcy nie odwoływali się do naczelnego organu samorządu zawodowego lub sądu administracyjnego.

(akta kontroli str. 34-35; 222-234; 246-247; 275-276; 279-285, 339)

4. W okresie objętym kontrolą *Izba* wykonywała zadania wynikające z ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych²⁹ finansowane ze środków budżetu państwa, w tym związane ze stwierdzaniem, przyznawaniem i wydawaniem prawa wykonywania zawodu. Zadania te finansowano dotacjami otrzymywanymi z *MZ* na podstawie corocznie zawieranych umów.

Na realizację zadań wymienionych w art. 91 *ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych*, w latach 2017-2019, *Izba* wydała łącznie 898 193,04 zł, z czego w 2017 r. - 299 499,82 zł, w 2018 r. - 285 217,08 zł i w 2019 r. - 313 476,14 zł³⁰. Ustalona w umowach o przekazanie dotacji ze środków budżetowych i sposobu jej rozliczenia³¹ wysokość stawek za stwierdzanie, przyznawanie i wydawanie prawa wykonywania zawodu w całym kontrolowanym okresie nie ulegała zmianie i wynosiła 0,88 zł na osobę. W związku z powyższym, w całym badanym okresie łączne koszty rozpatrzenia wniosków i przyznanie 1 118 praw wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej wyniosły 983,84 zł, z czego 315,04 zł za rozpatrzenie 358 wniosków w 2017 r., 344,96 zł za rozpatrzenie 392 wniosków w 2018 r. i 323,84 zł za rozpatrzenie 368 wniosków w 2019 r. Kwoty te stanowiły odpowiednio 0,10%, 0,12% i 0,10% kosztów funkcjonowania *Izby* związanych z zadaniami przejętymi od administracji publicznej i sfinansowanych z dotacji w okresie objętym kontrolą.

W projekcie budżetu *Izby* na 2020 r.³² przyjęto, że łączna kwota dotacji na zadania wynikające z *ustawy o samorządzie* finansowane ze środków budżetu państwa będzie wynosiła 317 668,22 zł. Do dnia 30 czerwca 2020 r. prawo wykonywania zawodu stwierdzono, przyznano i wydano odpowiednie zaświadczenia łącznie dla 173 pielęgniarek i położnych, co przy stawce 0,88 zł daje 152,24 zł do sfinansowania ze środków dotacji³³.

(akta kontroli str.51-52; 71; 75-76; 98; 104; 111; 115-116; 143; 148; 277; 286; 295; 304; 316)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

NIK ocenia pozytywnie działania *Izby* w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych cudzoziemców spoza UE. Proces ich uznawania pozbawiony był uznaniowości, a jego realizacja przebiegała terminowo i zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i przejętymi w *Izbie* zasadami. W uzasadnieniach do uchwał odmownych jednoznacznie wskazano przyczyny nie uznania kwalifikacji zawodowych wnioskodawców.

²⁹ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 916, zwana dalej: *ustawą o samorządzie*.

³⁰ Na kwotę planu składa się: kwota 363,06 zł, o którą zwiększono plan wydatków *Izby* z tytułu nadwykonania w 2018 r. (umowa nr 16N/IP/1251/67/19 z dnia 17 kwietnia 2019 r.) oraz kwota w wysokości 313.839,60 zł z tytułu dotacji na 2019 r. (Aneks nr 2 do umowy Nr 16/IP/1251/98/19 z dnia 18 grudnia 2019 r.)

³¹ Nr: 16/IP/1251/841/17 z dnia 31 sierpnia 2017 r., 16/IP/1251/650/18 z dnia 19 listopada 2018 r., 16/IP/1251/98/19 z dnia 16 maja 2019 r.

³² Załącznik do uchwały nr 128/2020/VII ORPiP w Katowicach z dnia 20 lutego 2020 r.

³³ Do dnia 30 czerwca 2020 r. *Izba* nie otrzymała żadnych środków z *MZ* na realizację zadań przejętych od administracji publicznej.

OBSZAR

2. Podejmowanie działań wspierających w celu stworzenia sprzyjających warunków do uznawania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz sprawnego wdrażania się cudzoziemców do krajowego rynku pracy

Opis stanu faktycznego

1. *Izba* prowadziła działania informacyjne w zakresie uznawania kwalifikacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 12 *ustawy o samorządzie*. Polegały one na informowaniu zainteresowanych pochodzącym z innych państw m.in. o:

- trybie uznawania dyplomów, świadectw oraz innych dokumentów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- obowiązującym stanie prawnym dotyczącym uznawania kwalifikacji zawodowych, w tym także o dyrektywach UE z tego zakresu;
- adresach punktów informacyjnych w kraju i krajach UE.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 4 ust. 2 pkt 12 ww. ustawy *Izba* zamieściła również na stronie internetowej wzory dokumentów i wykazy załączników niezbędnych do przedłożenia przez ubiegających się o stwierdzenie, przyznanie i wydanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki bądź położnej, które sformułowane były w języku polskim. Dostęp do ww. dokumentów zamieszczonych na stronie internetowej można było uzyskać w sposób prosty, intuicyjny i łatwo dostępny.

Przewodnicząca wyjaśniła, że do celów informacyjnych powołano w *Izbie* Ośrodek Informacyjno-Edukacyjny, który realizował te zadania i udzielał informacji na temat warunków, jakie należy spełnić by ubiegać się o prawo wykonywania zawodu na terenie kraju, a także o podmiotach uprawnionych do przeprowadzania egzaminów potwierdzających znajomość języka polskiego i instytucjach uprawnionych do wydania pozwolenia na pobyt. Ww. informacji udzielano - w zależności od okoliczności i oczekiwań wnoszącego zapytanie - osobiście przez pracowników *Ośrodka* w godzinach pracy *Izby*, telefonicznie lub drogą elektroniczną.

(akta kontroli str. 149; 153-154; 324-328)

2. *Izba* prowadziła statystykę osób zwracających się o informację dotyczącą uznawania kwalifikacji. W okresie kontrolowanym (do 30 czerwca 2020 r.), o przekazanie takich danych zwrócono się łącznie osiem razy, z czego po trzy w 2017 r. i 2018 r., a dwa razy w 2020 r. O udzielenie informacji dotyczącej trybu przyznawania prawa wykonywania zawodu wystąpiło łącznie pięć osób.

(akta kontroli str. 149; 154)

3. W latach 2017-2020 *Izba* podejmowała działania w zakresie udzielania informacji na temat uznawania kwalifikacji zawodowych, uregulowań prawnych dotyczących ochrony zdrowia, ubezpieczeń społecznych oraz zasad etyki zawodowej w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 12 *ustawy o samorządzie*.

Działania te realizowano poprzez udzielanie przez pracowników działów: Rejestru, Merytorycznego i Prawnego oraz *Ośrodka* odpowiedzi na zapytania kierowane do *Izby*, informowanie stron o właściwych organach i instytucjach, w których zainteresowani mogli uzyskać szczegółową wiedzę w kwestiach przekraczających ustawowe kompetencje *Izby*, a także poprzez organizowanie i współorganizowanie spotkań pielęgniarek/położnych z Okręgowym Rzecznikiem Odpowiedzialności Zawodowej z zakresu etyki zawodowej. Ponadto członkowie *Izby*, jak wyjaśniła *Przewodnicząca*, uczestniczyli w konferencjach, seminariach i spotkaniach

dotyczących spraw pielęgniarek i położnych, w trakcie których przewijał się temat zatrudniania cudzoziemców. Przykładowo, problematykę tą poruszano podczas:

- spotkania w ramach akcji „Pod dobrą opieką Pielęgniarki i Położnej. Godność i szacunek³⁴”, które odbyło się 26 lutego 2020 r. w Katowicach;
- seminarium dotyczącego mechanizmu ostrzegania IMI³⁵ zorganizowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 21 marca 2019 r.;
- XXIII Międzynarodowego Kongresu OSOZ³⁶ „Koordynowana i personalizowana opieka zdrowotna” zorganizowanego w Katowicach w dniu 26 lutego 2018 r.;
- szkolenia na temat uznawania kwalifikacji cudzoziemców zorganizowanego 13 czerwca 2017 r. przez Naczelną Izbę Pielęgniarek i Położnych w Warszawie.

Przewodnicząca zauważyła przy tym, że izby okręgowe nie posiadają ustawowych uprawnień do ingerowania w kształtowanie warunków zatrudnienia indywidualnych członków samorządu zawodowego, a ich zadaniem jest m.in. podejmowanie działań informacyjnych, opiniotwórczych oraz organizowanie i prowadzenie instytucji samopomocowych i innych form pomocy materialnej dla pielęgniarek i położnych, będących członkami samorządu zawodowego, którymi stają się z chwilą wpisu do rejestru pielęgniarek i położnych bez względu na kraj pochodzenia.

(akta kontroli str. 154-155)

4. W latach objętych kontrolą *Izba* nie prowadziła analiz dotyczących barier dostępu do krajowego bądź lokalnego rynku pracy dla osób spoza UE. *Przewodnicząca* wyjaśniła, że tego typu działania nie są wpisane w zakres działań samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych, a samorząd zawodowy nie uczestniczy w procesie poszukiwania i podejmowania pracy oraz nie ma prawa ingerowania w treść umów łączących pielęgniarki/położne pochodzących spoza UE z pracodawcami lub zleceniodawcami.

(akta kontroli str. 149; 155-156)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Izba podejmowała działania informacyjne w celu stworzenia sprzyjających warunków do uznawania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych, w tym cudzoziemców. Działania te polegały na udostępnianiu katalogu dokumentów niezbędnych w procesie ubiegania się cudzoziemców o prawo wykonywania zawodu wraz z wykazem załączników niezbędnych do rozstrzygnięcia czy kandydat spełnia warunki ustawowe do przyznania mu takiego prawa. *Izba* wykazywała się też aktywnością w zakresie informowania zainteresowanych o obowiązujących uregulowaniach prawnych dotyczących ochrony zdrowia,

³⁴ Akcja, której celem jest dyskusja i próba znalezienia sposobów na zmianę społecznego odbioru zawodu pielęgniarki i położnej, promocja tych zawodów, poprawa warunków pracy położnej i pielęgniarki, a także polepszenie ich relacji z lekarzami i pacjentami. W akcjach przeprowadzanych w formie siedmiu debat i warsztatów w siedmiu dużych polskich miastach - Gdańsku, Łodzi, Poznaniu, we Wrocławiu, w Katowicach, Krakowie i Warszawie wzięli udział przedstawiciele wydziałów zdrowia, urzędów marszałkowskich i uniwersytetów medycznych, a także dyrektorzy szpitali, przewodniczący okręgowych izb pielęgniarek i położnych, pielęgniarki i położne oraz niezależni eksperci.

³⁵ Internal Market Information System - serwis internetowy, opracowany przez Komisję Europejską w celu umożliwienia wymiany informacji właściwym organom zaangażowanym we wdrażanie przepisów unijnych. Mechanizm ostrzegania to narzędzie, które w ramach Systemu IMI pozwala na uzyskanie informacji o lekarzu lub lekarzu dentyście, wobec którego organy lub sądy krajowe wydały zakaz lub ograniczenie, nawet tymczasowo, prowadzenia na terytorium tego państwa członkowskiego działalności.

³⁶ Otwarty System Ochrony Zdrowia.

ubezpieczeń społecznych oraz zasad etyki zawodowej w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 29 września 2020 r.

Kontroler
Beata Olejnik
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....